

Chinese Sprookjes en Legendes

Anna Volkova

Voorwoord

In de stille uren waarin de lantaarns slechts zwak flakkeren en de wereld achter het venster zich hult in zachte schaduwen, is er geen trouwer gezelschap dan een oud verhaal dat opnieuw wordt verteld. Zulke vertellingen – geboren aan eeuwenoude haardvuren, meegevoerd over zijderoutes en rivierpaden, gefluisterd onder treurwilgen of onder het wijde baldakijn van de sterren – waren altijd zelf zachte lantaarns, die het hart leidden door de geheimen van het leven.

De vijftien verhalen in deze bundel putten hun adem uit de vruchtbare bodem van de Chinese volkszagen: uit bergen gehuld in nevel, uit rivieren die de dromen van duizend geslachten hebben gedragen, uit tuinen waar perzikbloesems de wisseling der seizoenen trotseren en draken dansen op de eeuwige wind. Toch zijn ze opnieuw geweven, vers gesponnen op het getouw van de verbeelding, in de hoop dat vertrouwde motieven opnieuw tot bloei komen in een stille verwondering voor lezers van onze tijd.

Hier ontmoet u lantaarnmakers en vosgeesten, weefsters en waterdraken, pottenbakkers en feniksveren – gewone zielen, geraakt door ogenblikken van genade, beproefd door verdriet of hoogmoed, en hersteld door de geduldige gaven van goedheid, waarheid en standvastige liefde. Er worden geen donderende lessen verkondigd; veeleer blijft na elke vertelling een fijn geurspoor hangen, als wierook die uit een verre tempel opstijgt, en nodigt uit tot bezinning

op de diepere stromingen die onder het oppervlak van de dagen vloeien.

Deze verhalen vragen niets van u dan een open oor en een ontvankelijk hart. Lees ze hardop voor, als u wilt, in de stilte van de avond; deel ze met een kind op uw schoot of met een vriend aan een rustige tafel; laat ze neerdalen in het geheugen als kersenbloesembladjes op stilstaand water. Want in hun vluchtige schoonheid schuilt een tijdloos geschenk: de herinnering dat wonder nooit ver weg is, dat mededogen zelfs het hardste hart verzacht en dat elk leven, hoe bescheiden ook, toch deel kan worden van een groter, stralender verhaal.

Moge deze bladzijden u rust en vernieuwing schenken, zoals oude verhalen dat sinds mensenheugenis doen, onder het wijde, met sterren bezaaide baldakijn van de nachthemel.

Inhoudsopgave

Het fluisteren van de jadelenlantaarn.....	6
De inkt van de vosgeleerde	15
De draak in de bamboemand.....	22
Het orakel van de eeuwige perzikbloesems	28
De zijden draad van het lot	37
De eeuwige dans van de kraanvogel.....	46
De maan van de schaduwenschilder	53
De wachter van de lotusvijver.....	60
Het vergeten gebrul van de tijger.....	69
Het geheime lied van de treurwilg	76
Het porseleinen hart	82
De asgrauwe veer van de feniks.....	92
Het theeblad-orakel.....	98
De echo van de stenen brug	107
De eeuwige drakenlijn	113

Het fluisteren van de jadelenlantaarn

Lang geleden, in een stil dorpje omarmd door zacht glooiende smaragdgroene heuvels en doorsneden door het kronkelende lint van een zilveren rivier, leefde een jonge lantaarnmaker genaamd Li Wei. Zijn bescheiden werkplaats stond aan de oever, waar treurwilgen hun takken als droevige vingers in het water lieten hangen en de avondnevel zacht als adem opsteeg. Elke avond trok Li Wei door de weiden, een gevlochten mand aan de arm, en verzamelde hij glimwormen, waarvan de lichtjes als gevangen sterren trilden. Die lokte hij in zijn papieren lantaarns en schiep bollen die gloeiden met een tere, levende warmte – lichtjes die over kindergezichten dansten en de vermoeidheid verlichtten van de ouderen die van de velden huiswaarts keerden.

Onder al zijn werken echter stak één lantaarn uit, van een bijzondere, eigenzinnige schoonheid. Zij was gesneden uit een enkele splinter bleekgroene jade, die hij jaren eerder na een hevige storm half begraven in de rivierslib had gevonden. De steen had warm in zijn hand gelegen, alsof hij de herinnering aan zonlicht in zich droeg. Geduldig, over vele manen heen, had Li Wei hem gevormd en gepolijst, fijne holten voor de glimwormen geboord en de rand ingelegd met zilveren draden. Wanneer zij brandde, gloeide de jadelenlantaarn niet zomaar; zij schemerde met een innerlijk licht,

koel en diep als de rivier in een maanverlichte nacht. De dorpelingen fluisterden dat zij een stukje hemels licht in zich bewaarde.

Op een herfstavond, toen de esdoornbladeren op de hellingen in vlammend rood brandden en de wind de eerste scherpe voorbode van de winter meevoerde, zat Li Wei alleen in zijn werkplaats en kortte hij lonten. De jadelenlantaarn rustte op een lage gelakte tafel, haar glimwormen dreven er traag in rond. Plotsklaps verhief zich een stem uit haar binnenste – zacht als zijde over zijde, en toch helder als een tempelklok.

„Goede schepper,” sprak zij, „lang heb ik gewacht om tot u te spreken. Ooit behoorde ik een keizer toe, wiens naam door de wind is verwaaid. In zijn jeugd regeerde hij wijs, maar verdriet en hoogmoed slopen zijn paleis binnen als schaduwen in de schemering. Zijn hart werd koud en hard als steen, en in zijn verbittering sprak hij een vloek uit over zijn rijk: dat noch het morgenrood, noch het ware daglicht ooit zou terugkeren. De zon kwam slechts vaal op, gehuld in eeuwige schemer, en het volk kwijnende weg onder een altijd grauwe hemel. De keizer zelf zit nu in zijn vervallen paleis, gevangen in de ban die hij zelf heeft geweven. Slechts een licht, geboren

uit mededogen, kan deze steen doorboren en zowel heerser als land bevrijden.”

Li Wei luisterde verwonderd, de handen roerloos op de tafel. De stem vervolgde, treurig en toch vol hoop: „Wilt gij mij naar hem toe brengen? Want ik voel in u een hart dat de goedheid nooit heeft afgewezen.”

Wel rees er vrees in hem – vrees voor de onbekende weg en voor de nog smeulende macht van de keizer –, maar dieper trok iets anders, als de stroming van de rivier onder een stille oppervlakte. Bij de eerste stralen van de volgende ochtend wikkelde hij de jadelenlantaarn in een zachte doek, wierp hij een eenvoudig bundeltje over zijn schouder en begaf hij zich op weg, het dorp achter zich latend.

Eerst voerde zijn pad door dichte bamboebossen, waar slanke stengels in de wind klapperden en flakkerende patronen op de bodem wierpen. Hier leken de schaduwen levend, schoten als spelende vossen heen en weer, en meer dan eens bleef Li Wei staan, onzeker of hij het ritselen van bladeren hoorde of het giechelen van onzichtbare geesten. In de schemer bereikte hij een eeuwenoude stenen brug die zich hoog over een bruisende bergbeek welfde. Op haar pijlers hurkten twee verweerde leeuwen, wier manen als verstarde vlammen

krulden. Toen Li Wei naderde, bewogen de leeuwen – langzaam, alsof ze uit een eeuwenlange slaap ontwaakten – en spraken met stemmen diep als bergdonder.

„Wandelaar,” dreunde de eerste, „antwoord waarheidsgetrouw, of keer om. Wat is het dat ’s morgens op vier benen gaat, ’s middags op twee en ’s avonds op drie?”

Li Wei boog eerbiedig. „De mens,” antwoordde hij, „die als kind kruipt, in volle bloei staat en op hoge leeftijd op een stok steunt.”

De stenen ogen van de tweede leeuw bliksemden. „En wat kan de wind binden, doch door een fluistering worden gebroken?”

Li Wei dacht aan de jadelenlantaarn in zijn armen. „Een belofte,” antwoordde hij zacht.

De leeuwen zwegen en zakte terug in roerloosheid. De brug lag open en Li Wei stak haar veilig over, de opkomende duisternis tegemoet.

Vele dagen trok hij verder, door nevelige dalen waar kraanvogels klagend riepen, en over kale bergkammen waar slechts taaie dennen zich aan de rotsen vastklampten. ’s Nachts vond hij beschutting onder overhangende rotsen en deelde hij zijn schrale rijst met de zachte gloed van de

lantaarn. De stem daarin sprak nu vaak – over de verloren jeugd van de keizer, over feesten vol muziek en kleurenpracht, over een koningin wier lach ooit de zalen had gevuld, tot de pijn haar ontnam. Elk verhaal verzachtte Li Weis hart verder, tot de reis hem minder last leek dan een heilig vertrouwen.

Eindelijk, onder een hemel zwaar van eindeloze schemer, bereikte hij het paleis van de keizer. Ooit luisterrijk, lag het nu in puin: rode lak bladderde van de zuilen, jadetegels lagen gebroken in de hoven, en klimop omklemde de dakranden als droevige guirlandes. In de grote troonzaal, open naar de vale hemel, zat de keizer op een verhoging van gebarsten marmer. Hij was oeroud, voorbij elke telling, gehuld in een versleten zijden gewaad in de kleur van onweerswolken. Zijn gezicht was nog altijd edel, doch de ogen droegen slechts de matte glans van vervaagde inkt.

Li Wei trad nader en knielde neer. „Majesteit,” zei hij, „ik breng een licht dat u zoekt.”

De keizer hief langzaam het hoofd. „Vele lichten kwamen en gingen,” mompelde hij, de stem droog als herfstblad. „Fakkels, kaarsen, het kille flikkeren van zwaarden – geen raakte mij. Mijn hart is steen, en steen voelt niets. Welk licht kan doordringen wat het verdriet heeft gesmeed?”

Bevend, doch standvastig, wikkelde Li Wei de jadelenlantaarn uit en hield haar omhoog. Eerst vloei­de slechts haar vertrouwde gloed naar buiten, zacht en groen. Toen verhief zich de stem – niet langer een fluistering, maar een heldere, tere zang. Zij zong van kleine, vergeten vreugden: de geur van regen op dorstige aarde, een kinderhandje dat vertrouwelijk in de eigen hand glijdt, de stille warmte van gedeelde stilte bij de winterhaard. Zij zong van liefdes die verloren waren, doch nooit geheel verdwenen, verder gedragen in de herinnering als lantaarns op een donkere stroom.

Terwijl de melodie aanzwol, verschenen fijne barsten op de borst van de keizer, teer als spinrag. Licht – waar, gouden licht – sijpelde erdoorheen. Met een geluid als brekend ijs op een voorjaarsrivier, sprong de steen rond zijn hart. Vlees en bloed klopten er nieuw onder, warm en kwetsbaar. Tranen, de eerste in ontelbare jaren, trokken zilveren sporen over de wangen van de keizer.

Buiten scheurde de eeuwige schemer open. De ochtend – de ware ochtend – rees boven de verre heuvels, goot rozenrood en goud over de hemel. Vogels, lang stom, barstten uit in gezang. Bloemen drongen door gebarsten hoftegels en ontplooiden bloesems in onmogelijke kleuren.